

KRZYSZTOF DOBIEŻYŃSKI

W sprawie zasadności dualizmu sądownictwa w sprawach własności przemysłowej

On the Legitimacy of Judicial Dualism in Industrial Property Cases

Abstract

The subject of this paper is an attempt to answer the question of whether all cases heard by administrative courts, particularly those relating to industrial property, should be transferred to the jurisdiction of civil courts. Such proposals are still being put forward in legal theory. Supporters of this solution argue that litigation proceedings previously examined by the Patent Office of the Republic of Poland, in particular, should be transferred in their entirety to civil courts. Therefore, the current state of industrial property jurisdiction, including the establishment of intellectual property courts, will be discussed. Furthermore, the arguments for and against introducing the above solution to control of decisions of the Patent Office will be analysed.

SŁOWA KLUCZOWE: własność przemysłowa, dualizm sądownictwa, Urząd Patentowy RP

KEYWORDS: industrial property, judicial dualism, The Patent Office of the Republic of Poland

KRZYSZTOF DOBIEŻYŃSKI – doktor nauk prawnych, Katolicki Uniwersytet Lubelski
Jana Pawła II, ORCID – 0000-0002-9380-5873,
e-mail: krzysztof.dobiezynski@kul.pl

1 | Wstęp

Rolą ustawodawcy jest ukształtowanie odpowiedniego systemu ochrony praw własności przemysłowej. Taki system powinien stanowić zachętę dla przedsiębiorców do ponoszenia nakładów na poszukiwanie nowych rozwiązań. Jednym z elementów takiego systemu jest kwestia kontroli rozstrzygnięć Urzędu Patentowego. Dlatego przedmiotem niniejszego opracowania jest próba odpowiedzi na pytanie, czy zasadne jest przeniesienie całości lub zasadniczej części spraw rozpatrywanych przez sądy administracyjne – w sprawach własności przemysłowej – do kognicji sądów cywilnych. W tym celu zostanie przedstawiony przedmiot działania Urzędu Patentowego RP. Następnie, zostanie omówiony aktualny kształt sądownictwa w sprawach własności przemysłowej. Z jednej strony, sądy administracyjne sprawują kontrolę rozstrzygnięć tego Urzędu. Z drugiej strony, mamy sądy cywilne zajmujące się sprawami naruszeń. Dlatego mówimy o dualizmie sądownictwa w sprawach własności przemysłowej.

W doktrynie były i są formułowane postulaty pełnego przeniesienia spraw rozpatrywanych przez sądy administracyjne do sądów cywilnych. Za wzór podawana jest regulacja kontroli rozstrzygnięć wydawanych przez Prezesa UOKiK, gdzie od decyzji Prezesa Urzędu przysługuje odwołanie do sądu ochrony konkurencji i konsumentów^[1]. Jednocześnie należy odnotować, że w pierwszym kwartale 2025 roku rozpoczęły się prace legislacyjne w zakresie nowej ustawy – Prawo własności przemysłowej^[2]. Wśród celów tego projektu zostało wskazane zapewnienie „efektywnego i optymalnego korzystania z systemu ochrony własności przemysłowej”. Ponadto, mija już kilka lat funkcjonowania wyspecjalizowanych sądów własności intelektualnej. Omówienie propozycji legislacyjnych w omawianym wyżej zakresie, jak i argumenty w tej sprawie były już przedmiotem opracowań^[3]. Jednak wciąż pojawiają się głosy o potrzebie przekazania do rozpoznawania jeszcze szerszej grupy spraw dziś rozpoznawanych do tej pory

¹ Zob. art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1616. dalej jako u.o.k.i.k.

² Zob. projekt ustawy – Prawo własności przemysłowej w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów nr UC81. <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy--prawo-wlasnosci-przemyslowej>. [dostęp: 18.4.2025].

³ Zob. szerzej Krzysztof Dobieżyński, „Sądy administracyjne a sądy własności intelektualnej (omówienie propozycji legislacyjnych)”, [w:] *Prawo administracyjne dziś i jutro*, red. Jacek Jagielski, Marek Wierzbowski (Warszawa: Wolters Kluwer, 2018), 510-517 i przywołana tam literatura.

w postępowaniu spornym przez Urząd Patentowy, np. spraw o unieważnienie i stwierdzenie wygaśnięcia patentu czy wzoru użytkowego), wyspecjalizowanym sądom własności intelektualnej^[4]. Dlatego też wciąż aktualna jest refleksja odnośnie do modelu rozpoznawania spraw z zakresu własności przemysłowej.

2 | Dualizm postępowań w sprawach własności intelektualnej

Zgodnie z przepisem art. 259 ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej^[5], Urząd Patentowy RP jest centralnym organem administracji rządowej w sprawach z zakresu własności przemysłowej. Do jego zasadniczych zadań należy m.in. przyjmowanie i badanie zgłoszeń dotyczących wynalazków czy znaków towarowych, jak również rozstrzyganie spraw w postępowaniu spornym^[6]. Zgodnie z przepisem art. 248 p.w.p. na decyzje i postanowienia Urzędu przysługuje skarga do sądu administracyjnego. Przepis ten dotyczy decyzji oraz postanowień wydawanych przez Urząd w postępowaniu zgłoszeniowym czy rejestrowym. Z kolei poddanie sądom administracyjnym kontroli rozstrzygnięć Urzędu wydawanych w trybie postępowania spornego wynika z przepisu art. 257 p.w.p. Ponadto, jurysdykcja sądów administracyjnych w przypadku decyzji i postanowień wydawanych w innym trybie, np. w razie bezczynności lub przewlekłego prowadzenia postępowania, wynika z przepisu art. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi^[7].

⁴ Arkadiusz Sadza, *Wpływ decyzji Urzędu Patentowego RP na postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej* (Warszawa: Wolters Kluwer, 2021), 474. Również zob. Arkadiusz Sadza, „Komentarz do art. 479¹²² k.p.c.”, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. Piotr Ryłski, Andrzej Ołaś (Warszawa: C.H. Beck, 2024), nb. 2-9.

⁵ Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1170 ze zm., dalej jako p.w.p.

⁶ Szerzej na temat zadań Urzędu Patentowego RP zob. przepis art. 261 ust. 1 i 2 p.w.p.

⁷ T. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 935 z późn. zm.

Z kolei sprawy cywilne z zakresu własności przemysłowej są rozstrzygane przez sądy powszechne. Przy czym do lipca 2020 r. sprawy z zakresu prawa własności intelektualnej rozpatrywali sędziowie orzekający w wydziałach cywilnych i gospodarczych. Wyjątek stanowiły sprawy z zakresu unijnych znaków towarowych i wzorów wspólnotowych, które podlegały właściwości Sądu Unijnych Znaków Towarowych i Wzorów Wspólnotowych. Rozproszenie spraw z zakresu własności intelektualnej po wydziałach sądów w całej Polsce powodowało, że poszczególni sędziowie rzadko mieli z nimi styczność, a bacząc na znaczne obciążenie innymi sprawami, zazwyczaj nie mieli możliwości, aby na potrzeby jednostkowej sprawy zgłębić tematykę w sposób wystarczający.

Głosy postulujące wprowadzenie wyspecjalizowanego sądownictwa w sprawach z zakresu własności intelektualnej systematycznie pojawiały się już od ponad 20 lat^[8]. W 2017 r. Minister Sprawiedliwości powołał zespół do spraw opracowania koncepcji utworzenia sądów własności intelektualnej^[9]. Na mocy przepisów ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw^[10] utworzono nowe odrębne postępowanie cywilne w sprawach własności intelektualnej (art. 479⁸⁹–479¹²⁹ k.p.c.). Zasadniczym celem tej nowelizacji było utworzenie w ramach sądownictwa powszechnego odrębnych jednostek organizacyjnych, które miałyby się zajmować sprawami z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych, własności przemysłowej oraz powiązanych z nimi spraw dotyczących nieuczciwej konkurencji. W przepisie art. 479⁹⁰ k.p.c. określono ogólną zasadę, że sprawy własności intelektualnej należą do właściwości sądów okręgowych. Aktualnie są to sądy w Warszawie, Gdańsku, Katowicach, Poznaniu, Lublinie oraz dwa wydziały odwoławcze w Sądach Apelacyjnych w Warszawie i Poznaniu^[11]. Przy czym wyodręb-

⁸ Dobieżyński, „Sądy administracyjne a sądy własności intelektualnej (omówienie propozycji legislacyjnych)”, 510–517.

⁹ Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z 5.01.2017 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw opracowania koncepcji utworzenia sądów własności intelektualnej (Dz. Urz. MS poz. 1).

¹⁰ Dz. U. z 2020 r., poz. 288.

¹¹ Od 1 lipca 2020 r. ich rozpoznawanie zostało powierzone wydziałom własności intelektualnej zlokalizowanym w sądach, których właściwość określił Min. Sprawiedliwości w drodze rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 334). Należą do nich rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 29 czerwca 2020 r. w sprawie przekazania niektórym sądom okręgowym rozpoznawania spraw własności intelektualnej z właściwości innych sądów okręgowych

niony został wyspecjalizowany sąd „techniczny”, którym jest Sąd Okręgowy w Warszawie i który jest wyłącznie właściwy w sprawach własności intelektualnej dotyczących programów komputerowych, wynalazków, wzorów użytkowych, topografii układów scalonych, odmian roślin oraz tajemnic przedsiębiorstwa o charakterze technicznym. W doktrynie wskazuje się, że przedmiotowa nowelizacja zwiększyła zgodność prawa krajowego z prawem unijnym, a przy okazji wprowadzono grupę uregulowań, które mogą się przyczynić do profesjonalizacji postępowań sądowych (wyspecjalizowane sądy, przymus adwokacko-radcowski już w pierwszej instancji)^[12].

Ponadto, ustawodawca wprowadził nowe przepisy art. 479¹²²–479¹²⁸ k.p.c., które dały możliwość wytoczenia powództwa wzajemnego obejmującego żądania m.in. o unieważnienie lub stwierdzenie wygaśnięcia prawa ochronnego na znak towarowy, co dotychczas należało do wyłącznej właściwości Urzędu Patentowego RP^[13]. Przy czym, zgodnie z przepisem art. 479¹²⁶ § 3 k.p.c., jeżeli przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej toczy się sprawa o unieważnienie lub stwierdzenie wygaśnięcia prawa, sąd zawiesza postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia

(Dz.U. z 2020 r., poz. 1152 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 29 czerwca 2020 r. w sprawie przekazania niektórym sądom apelacyjnym rozpoznawania spraw własności intelektualnej z właściwości lub części obszarów właściwości innych sądów apelacyjnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 1151). Dotyczy to także rozpoznawania spraw z zakresu ochrony unijnych znaków towarowych i wzorów wspólnotowych (por. przepisy rozp. 2017/1001 oraz rozp. Nr 6/2002).

¹² Marcin Dziurda, „Postępowanie w sprawach własności intelektualnej z perspektywy systemowej” *Przegląd Sejmowy*, nr 10 (2020): 5.

¹³ Ale również w sprawach o: unieważnienie lub stwierdzenie wygaśnięcia prawa ochronnego na znak towarowy, unieważnienie prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, unieważnienie lub stwierdzenie wygaśnięcia prawa ochronnego na wspólny znak towarowy, unieważnienie lub stwierdzenie wygaśnięcia wspólnego prawa ochronnego na znak towarowy, unieważnienie lub stwierdzenie wygaśnięcia prawa ochronnego na znak towarowy gwarancyjny, uznania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ochrony międzynarodowego znaku towarowego, oraz unieważnienia uznania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ochrony międzynarodowego wzoru przemysłowego. Przepisy o powództwie wzajemnym o unieważnienie lub stwierdzenie wygaśnięcia prawa wzorowane są na regulacjach unijnych rozp. Nr 2017/1001 z 14.6.2017 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej (a wcześniej: rozp. Nr 207/2009 z 26.2.2009 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej) i Nr 6/2002 z 12.12.2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych (Dz. Urz. UE L 2002 r. Nr 3, s. 1). Zob. Arkadiusz Sadza, „Komentarz do art. 479¹²² k.p.c.”, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. red. Piotr Rylski, Andrzej Olaś (Warszawa: C.H. Beck, 2024), nb. 1.

postępowania przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej^[14]. W rezultacie, w zakresie rozpoznawania spraw dotyczących prawa własności przemysłowej mamy do czynienia z dualizmem. Wskazany wyżej dualizm jest niekiedy oceniany w doktrynie negatywnie^[15]. Wśród najważniejszych zarzutów, jeszcze przed nowelizacją k.p.c. z lipca 2020 r., podnoszono dwutorowość postępowań sądowych w sprawach własności przemysłowej (podział właściwości między sądy cywilne i administracyjne), która ma zagrażać jednolitości orzecznictwa w tej materii oraz ograniczoną możliwość kontroli orzeczeń Urzędu Patentowego przez sądy administracyjne, wynikającą z faktu badania przez nie tych orzeczeń tylko pod kątem ich zgodności z prawem (legalności) i uchylania jedynie w tych wypadkach, w których naruszenie przepisów miało wpływ na wynik postępowania. Wskazuje się, że sądy administracyjne nie mają kompetencji do kontrolowania faktycznych podstaw zaskarżonych decyzji, a w konsekwencji do dokonywania własnych ustaleń w tym zakresie. To zaś pozbawia strony możliwości kwestionowania prawidłowości tych ustaleń oraz przedstawiania nowych dowodów^[16]. W dalszej części zostanie przeprowadzona polemika m.in. z tymi argumentami.

3 | Pełna koncentracja spraw z zakresu własności intelektualnej – polemika

Wprowadzenie powództwa wzajemnego w kształcie w przepisach art. 479¹²²–479¹²⁸ k.p.c., zostało ocenione w doktrynie jako częściowo rozwiązujące „problem niskiego poziomu efektywności postępowań w sprawach z zakresu

¹⁴ Szerzej na temat zawieszenia postępowania przed sądem ze względu na postępowanie przed Urzędem Patentowym zob. Marcin Dziurda, „Zawieszenie postępowania ze względu na postępowanie przed Urzędem Patentowym”, [w:] *System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom II. Część III. Postępowanie procesowe przed sądem pierwszej instancji. Postępowania odrębne w szczególnych kategoriach spraw*, red. Sławomir Cieślak (Warszawa: Wolters Kluwer, 2023), 1036–1041.

¹⁵ Sadza, *Wpływ decyzji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej na postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej*, 463.

¹⁶ Andrzej Szewc, „Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej i postępowania przed tym Urzędem”, [w:] *Prawo własności przemysłowej. System Prawa Prywatnego*, red. Ryszard Skubisz (Warszawa: C.H. Beck, 2017), 320.

prawa własności przemysłowej”^[17]. Rzeczywiście, efektywność postępowań przed Urzędem Patentowym RP pozostawia wiele do życzenia. Wydaje się jednak, że kwestia ta powinna być impulsem dla ustawodawcy do odpowiedniego ukształtowania przedmiotowych procedur, zwłaszcza w toku prac nad wspomnianą wyżej nową ustawą – Prawo własności przemysłowej. Dla przykładu, wśród istotnych mankamentów postępowania spornego, uregulowanego przepisami ustawy – Prawo własności przemysłowej, znajduje się obligatoryjność rozpraw. Jest to jeden z powodów, dla których postępowania te często są długotrwałe. Co najmniej dyskusyjne jest, że samo przekazanie spraw spornych z Urzędu Patentowego do sądów cywilnych sprawiłoby, że zainteresowane strony szybciej uzyskiwałyby rozstrzygnięcie.

Jak wskazano wcześniej, postulaty pełnego przeniesienia spraw z zakresu własności przemysłowej do kognicji sądów cywilnych były co najmniej kilkukrotnie formułowane^[18].

Zwolennicy pomysłu przeniesienia kontroli rozstrzygnięć Urzędu Patentowego sądom cywilnym, zwłaszcza w zakresie postępowań o charakterze spornym, wskazują, że takie rozwiązanie pozwoli na zapewnienie jednolitości i poprawności orzecznictwa. Jednak nie powinny one być wartościami samymi w sobie. Przeciwnie praktyka orzecznicza danego sądu może być jednolita i jednocześnie nieprawidłowa. Ponadto, podnosi się, że niewyważona, nadmierna koncentracja generuje szereg patologii, w tym podatność wąskiej grupy wyspecjalizowanych sędziów na lobbing podmiotów czerpiących profity z nadużywania prawnych środków egzekwowania własności intelektualnej lub ich pełnomocników^[19]. Poza tym, swego rodzaju mitem jest również twierdzenie, że pełna koncentracja spraw z zakresu własności intelektualnej zapewniłaby jednolitość orzecznictwa, a to spowodowałoby niejako automatycznie prawidłowość orzecznictwa^[20].

¹⁷ Sadza, „Komentarz do art. 479¹²² k.p.c.”, nb 4.

¹⁸ Dobieżyński, „Sądy administracyjne a sądy własności intelektualnej (omówienie propozycji legislacyjnych)”, 518-523.

¹⁹ Wojciech Włodarczyk, Tomasz Mielke, (współpraca), *Założenia i koncepcja utworzenia, organizacji oraz funkcjonowania sądów własności intelektualnej*, 30 kwietnia (2017): 22. Odnośnie do różnych patologii koncentracji zob. również Michał Kruk, „Wyspecjalizowane organy sądowe orzekające w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej – perspektywa globalna (analiza – część I)” *Rzecznik Patentowy*, nr 4 (2015): 31-35.

²⁰ Włodarczyk, Wojciech, Mielke, Tomasz (współpraca), *Założenia i koncepcja utworzenia, organizacji oraz funkcjonowania sądów własności intelektualnej*, 30.04.2017: 25-26.

Co więcej, okoliczność, że w postępowaniach spornych przed Urzędem występują strony o spornych interesach, a ciężar dowodu jest przeniesiony na strony postępowania, nie jest wystarczającym argumentem za przeniesieniem ich kontroli do sądów cywilnych. Punktem wyjścia powinno być określenie istoty postępowań, które obecnie należą do kompetencji Urzędu Patentowego, zwłaszcza tych o charakterze spornym. Sprawy przekazane do kompetencji tego Urzędu – te, co do których przewidziane jest wydanie decyzji administracyjnej – mają w zasadzie administracyjny charakter. Należy też przypomnieć, że przedmiotem zasadniczej działalności Urzędu Patentowego jest badanie, czy w odniesieniu do danego przedmiotu własności przemysłowej zostały spełnione ustawowe warunki ochrony. Trudno zatem zgodzić się z twierdzeniem, że „sprawy rozpoznawane w postępowaniu spornym w znacznej mierze są sprawami cywilnymi, które jedynie z mocy przepisu szczególnego zostały wyłączone spod kognicji sądów”^[21].

Odnosnie do samego charakteru postępowania spornego w literaturze podnosi się, że „z uwagi na procesowe i materialne aspekty postępowania spornego właściwe dla systemu prawa cywilnego oraz potrzebę kreowania jednolitej linii orzeczniczej w sprawach z zakresu własności przemysłowej *de lege ferenda* zasadne jest rozważenie możliwości, aby środek odwoławczy od decyzji wydanych w trybie spornym był rozpatrywany przez specjalistyczny powszechny sąd własności intelektualnej”^[22]. Sama jednak okoliczność, że w sprawie występują dwie lub więcej stron nie przesądza o jej cywilnoprawnym charakterze. O tym powinny decydować przedmiot sprawy oraz normy prawa materialnego, które są stosowane do jego oceny. W regulacji postępowania spornego przed Urzędem Patentowym występują do pewnego stopnia cechy i wzorce zaczerpnięte z procesu sądowego. Zjawisko to jest określane mianem judycjalizacji^[23]. Jednak nie powoduje ono, że mamy do czynienia z postępowaniem cywilnym, ani nie skutkuje traktowaniem sprawy jako cywilnoprawnej. Nie powoduje ono jednak, że mamy do czynienia z postępowaniem cywilnym, ani nie skutkuje traktowaniem sprawy jako cywilnoprawnej^[24].

²¹ Sadza, Wpływ decyzji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej na postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej, 474.

²² Sylwia Wit vel Wilk, „Komentarz do art. 257 p.w.p.”, [w:] *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, red. Łukasz Żelechowski (Warszawa: C.H. Beck, 2022).

²³ Dobieżyński, „Sądy administracyjne a sądy własności intelektualnej (omówienie propozycji legislacyjnych)”, 520.

²⁴ Włodarczyk, Wojciech, Mielke Tomasz (współpraca), *Założenia i koncepcja utworzenia, organizacji oraz funkcjonowania sądów własności intelektualnej*, 30.04.2017, s. 16.

Ponadto, gdyby to sądy cywilne były właściwe do rozpatrywania, np. spraw o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy, oznaczałoby to, że co do zasady mają badać również bezwzględne przeszkody rejestracji znaku towarowego. Chodzi o przeszkody przewidziane w przepisie art. 129¹ p.w.p. W aktualnym stanie prawnym są one badane – w toku postępowania zgłoszeniowego – przez Urząd Patentowy z urzędu. Badanie tego rodzaju przeszkód, jako zasada, przez sądy cywilne byłoby co najmniej dziwnym rozwiązaniem. Nie powinno być bowiem rolą sądu zastępować ekspertów Urzędu.

Pozostając przy przykładzie znaków towarowych, przepisy ustawy – Prawo własności przemysłowej przewidują również względne przeszkody rejestracji znaku towarowego^[25]. Mogą one być badane przez Urząd w sytuacji złożenia przez uprawniony podmiot sprzeciwu wobec zgłoszenia znaku towarowego. Ponadto, mogą one być również badane, podobnie jak w przypadku bezwzględnych przeszkód rejestracji, w toku postępowania o unieważnienie prawa ochronnego na znak towarowy. Jednak okoliczność, że w postępowaniu spornym występują strony o przeciwnych interesach, nie oznacza, że jest to decydujący argument za przekazaniem wszystkich tych spraw do sądów cywilnych. Istota bowiem postępowania w sprawie np. zgłoszenia znaku towarowego jest zbadanie, czy wobec danego zgłoszenia występują przeszkody rejestracji wskazane w przepisach ustawy – Prawo własności przemysłowej. Analiza tych samych przeszkód może być przedmiotem badania w toku postępowania o unieważnienie już udzielonego prawa ochronnego. I w jednym, i w drugim przypadku przedmiot badania jest w zasadzie tożsamy. Okoliczność, że ustawodawca odmiennie ukształtował pod względem procesowym postępowanie w sprawie sprzeciwu wobec zgłoszenia znaku towarowego w porównaniu z postępowaniem o unieważnienie prawa ochronnego nie zmienia zasadniczego przedmiotu tych postępowań. Dla przykładu, pierwsze z tych postępowań polega w zasadzie na wymianie pism między stronami, natomiast sprawa o unieważnienie jest rozpatrywana na rozprawach. Ocena ważności udzielonego prawa jest dokonywana według norm prawa administracyjnego materialnego. Ocenie nie podlega prawo, ale legalność jego udzielenia przez Urząd Patentowy według wspomnianych norm.

Poza tym sama okoliczność, że przepisy ustawy – Prawo własności przemysłowej w przepisie art. 152²³ ust. 2 oraz art. 256 ust. 2 p.w.p. stanowią, że w kwestii kosztów postępowania stosuje się odpowiednio przepisy obowiązujące w postępowaniu cywilnym, nie zmienia charakteru

²⁵ Przepis art. 132¹ p.w.p.

tego postępowania przed Urzędem. Ponadto, przepis art. 152²³ ust. 2 p.w.p. stanowi, że koszty postępowania znosi się pomiędzy stronami również w przypadku umorzenia postępowania w sprawie sprzeciwu. Znowu, samo wprowadzenie odpowiedniego stosowania przepisów w postępowaniu cywilnym nie jest argumentem, żeby przenieść te postępowania do rozpoznawania przez sądy cywilne.

Formułowany jest również argument, że przekazanie przynajmniej spraw o unieważnienie lub o stwierdzenie wygaśnięcia z Urzędu Patentowego do kognicji sądów nie pozbawi gwarancji procesowych stron dzisiejszego postępowania spornego, a wręcz przeciwnie, „uczyni postępowanie w tych sprawach jeszcze bardziej rzetelnym”^[26]. Będą one bowiem rozstrzygane przez sędziów, a nie przez ekspertów, których stopień niezależności jest ograniczony. W mojej ocenie trudno kwestionować argument o wysokim stopniu niezależności sędziów. Nie powinien to być jednak argument rozstrzygający. Przeciż eksperci Urzędu Patentowego, zgodnie z przepisem art. 269 ust. 1 p.w.p., w zakresie orzekania podlegają tylko ustawom.

Jako uzasadnienie przekazania spraw spod kognicji Urzędu Patentowego do sądów cywilnych porównywano pozycję i kompetencje tego Urzędu z pozycją i kompetencjami Prezesa UOKiK czy funkcjonowaniem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów^[27]. Trudno wskazać, że istnieje bezpośredni związek pomiędzy skutecznością działania organu antymonopolowego a strukturą sądu antymonopolowego. Przypomnieć należy, że zgodnie z przepisem art. 81 ust. 1 u.o.k.i.k. od decyzji Prezesa Urzędu przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu ochrony konkurencji i konsumentów. Postępowanie przed tym sądem zmierza do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Jego przedmiotem nie jest zatem bezpośrednia kontrola postępowania administracyjnego, jakkolwiek w sposób pośredni sąd ten dokonuje kontroli legalności decyzji (postanowień) wydanych przez Prezesa UOKiK w zakresie niezbędnym do wydania wspomnianego rozstrzygnięcia. Przedmiotem postępowania przed tym sądem jest spór powstający po wydaniu decyzji (postanowienia)

²⁶ Sadza, *Wpływ decyzji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej na postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej*, 475.

²⁷ Andrzej Wróbel, Dawid Miąsik, „Obowiązek zapewnienia przynależnym innym państw związkowych prawa występowania przed sądami lub organami administracyjnymi w celu zwalczania aktów wymienionych w art. 9, 10, i 10 bis konwencji”, [w:] *Konwencja paryska o ochronie własności przemysłowej. Komentarz*, red. Alicja Adamczak, Andrzej Szewc (Warszawa: Wolters Kluwer, 2008), 342.

przez Prezesa UOKiK. Przedmiotem tym nie są ewentualne uchybienia popełnione w postępowaniu administracyjnym.

W mojej ocenie, sprawy rozpatrywane przez Prezesa UOKiK to zupełnie różne kategorie spraw od tych uregulowanych przepisami ustawy – Prawo własności przemysłowej. Prezes UOKiK bada bowiem określony stan faktyczny i ocenia, czy dane zachowanie przedsiębiorcy lub przedsiębiorców narusza przepisy ustawy. Tego rodzaju oceny nie ma w przypadku postępowań przed Urzędem Patentowym RP. Są to bowiem sprawy czysto administracyjne. Do tych należą zwłaszcza sprawy zgłoszenia znaku towarowego, jak również postępowania rejestrowe, których przedmiotem jest zmiana wpisu w rejestrze prowadzonym przez Urząd Patentowy^[28].

Właściwość sądów administracyjnych w sprawach z zakresu własności przemysłowej wynika z tego, że rozstrzyganie o udzieleniu patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji i decydowanie w innych sprawach tego rodzaju należy do Urzędu Patentowego RP, który jest centralnym organem administracji rządowej w sprawach własności przemysłowej i działa w sposób typowy dla działania organów administracji publicznej. Jest wyposażony w kompetencje do władczego, jednostronnego, mającego co do zasady postać decyzji administracyjnej, rozstrzygania o prawach z zakresu własności przemysłowej.

Powstaje również pytanie, czy przekazanie kolejnej kategorii spraw do kognicji sądów cywilnych przyspieszyłoby czas na oczekiwanie merytorycznych rozstrzygnięć. A przecież szybkość jest rozpatrywania spraw jest przywoływana jako uzasadnienie przekazania spraw rozpatrywanych przez sady administracyjne do właściwości sądów cywilnych. Przypomnieć należy, że w 2024 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, czyli do sądu do którego trafiają sprawy z zakresu własności przemysłowej, wpłynęły 182 skargi na akty Urzędu Patentowego RP^[29]. Powstaje pytanie, czy przekazanie przynajmniej takiej ilości spraw nie byłoby zbyt dużym obciążeniem dla sądownictwa powszechnego, zwłaszcza jeśli miałyby to być jeden sąd.

Niezależnie od powyższego, w związku z obowiązywaniem regulacji w kodeksie postępowania cywilnego można również przyrzeć się określonym rozwiązaniom wprowadzonym do kodeksu postępowania cywilnego

²⁸ Dobieżyński, „Sądy administracyjne a sądy własności intelektualnej (omówienie propozycji legislacyjnych)”, 521.

²⁹ Informacja o działalności Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w 2024 r., Warszawa, 2025 r. <https://bip.warszawa.wsa.gov.pl/1392/informacja-o-dzialalnosci-wsa-w-warszawie-w-2024-r.html>. [dostęp: 12.4.2025].

przepisami nowelizacji z 13 lutego 2020 r. Dla przykładu, można wskazać regulację instytucji wniosku o zabezpieczenie. Zgodnie z przepisem art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Natomiast zgodnie z przepisem § 1¹ przywołanego artykułu, w sprawach wymienionych w art. 479⁸⁹ sąd w ramach oceny, czy uprawdopodobniono roszczenie, bierze pod uwagę prawdopodobieństwo unieważnienia prawa wyłącznego w innym toczącym się postępowaniu. Okoliczność tę ustala się w oparciu o informacje pochodzące od stron, chyba że jest ona znana sądowi z urzędu. W praktyce, obowiązany dostarcza sądowi informacje o wszczęciu postępowania przed Urzędem Patentowym RP o np. sprawie o unieważnienie prawa wyłącznego, na które powołuje się uprawniony. Tego rodzaju informacje stanowią przedłożenie wniosku lub innych pism złożonych w Urzędzie Patentowym w danej sprawie. Dzięki temu sąd może ocenić jakie jest prawdopodobieństwo unieważnienia prawa wyłącznego. W mojej ocenie rozwiązanie w tym kształcie jest prawidłowe. To do zasadniczej kompetencji Urzędu Patentowego pozostawiona jest bowiem ocena, czy w dane prawo wyłączne może zostać unieważnione. Natomiast rolą sądu ocenić jest, w jakim stopniu złożone materiały w postępowaniu przed Urzędem uzasadniają, że to prawo może zostać unieważnione.

Ponadto, należy zwrócić uwagę, że zbliżony model postępowania jak w przypadku postępowania przed Urzędem Patentowym działa w sprawach unijnych znaków towarowych i wzorów przed Urzędem Unii Europejskiej ds. Znaków towarowych i Wzorów (EUIPO)^[30]. Funkcjonujące w ramach tego Urzędu wydziały unieważnień podejmują decyzje w sprawach wniosków o stwierdzenie wygaśnięcia lub o unieważnienie unijnego znaku towarowego^[31]. Natomiast za rozpatrywanie odwołań od decyzji wydawanych przez m.in. wydziały unieważnień są odpowiedzialne izby odwoławcze^[32]. W dalszej kolejności przepisy tego rozporządzenia dają możliwość wnoszenia odwołań do Sądu i Trybunału Sprawiedliwości^[33]. Podkreślić

³⁰ Zasadniczymi aktami prawnymi w zakresie znaków towarowych i wzorów, na podstawie których działa EUIPO są rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2017/1001 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej Dz. U. UE L nr 154, 16.6.2017) oraz rozporządzenie 6/2002 w sprawie wzorów przemysłowych Unii Europejskiej Dz. U. UE L nr L 3, 5.1.2002).

³¹ Art. 163 ust. 1 rozporządzenia 2017/1001.

³² Art. 165 ust. 1 rozporządzenia 2017/1001.

³³ Art. 72 rozporządzenia 2017/1001.

należy, że sprawy o stwierdzenie wygaśnięcia prawa z rejestracji unijnego znaku towarowego czy sprawy o unieważnienie odpowiadają sprawom o stwierdzenie wygaśnięcia prawa ochronnego czy sprawom o unieważnienie rozpatrywanym przez Urząd Patentowy RP w trybie postępowania spornego. W obydwu przypadkach przedmiotem spraw dokonywanych przez te urzędy jest ocena, czy np. w odniesieniu do danego znaku towarowego zachodzi przeszkoda rejestracji. Rzecz jasna, postępowania przed Urzędem Patentowym RP i przed EUIPO nie są identycznie uregulowane. Dla przykładu, w postępowaniu przed EUIPO rozpatrywanie spraw na rozprawach jest wyjątkiem od reguły pisemności postępowania. Z drugiej strony, postępowanie o unieważnienie przed EUIPO również ma charakter postępowania spornego. Występują w nim dwie strony o spornych interesach. Nie zmienia to jednak charakteru spraw będących przedmiotem rozpoznania przez te urzędy; są to bowiem sprawy administracyjne i rozpatrywane przez organy administracyjne.

Przykład EUIPO pokazuje, że odpowiednie zorganizowanie samego urzędu, w tym zapewnienie odpowiedniego systemu informatycznego, pozwala na stosunkowo szybkie rozpoznawanie spraw spornych. Ponadto, adekwatna regulacja w zakresie przepisów proceduralnych daje stronom postępowania niezbędne gwarancje procesowe. Przypomnieć również należy, że mimo iż EUIPO działa na podstawie innych przepisów niż Urząd Patentowy RP, to przepisy będące przedmiotem oceny przez te urzędy są w istocie tożsame. Ponadto, pomimo że w przepisach rozporządzenia jest regulacja w zakresie roszczeń wzajemnych^[34], nie zmienia to faktu, że zasadniczym sposobem rozpatrywania spraw o unieważnienie czy stwierdzenie wygaśnięcia prawa z rejestracji unijnych znaków towarowych jest postępowanie przed EUIPO.

4 | Podsumowanie

Samo wyodrębnienie przez ustawodawcę wyspecjalizowanych sądów własności intelektualnej należy ocenić pozytywnie. Został bowiem w ten sposób zrealizowany podnoszony wielokrotnie postulat utworzenia wyspecjalizowanych sądów w tym zakresie. Jestem jednak przeciwnikiem

³⁴ Art. 128 rozporządzenia 2017/1001.

rozwiązania, żeby wszystkie sprawy sporne rozpatrywane przez Urząd Patentowy, czy szerzej kontrola jego rozstrzygnięć, zostały przekazane do kogencji sądów cywilnych. Jeszcze raz należy zwrócić uwagę na charakter spraw rozpatrywanych przez Urząd Patentowy RP. W istocie są one bowiem sprawami administracyjnymi. Okoliczność, że postępowania sporne przed tym Urzędem wykazują pewne cechy postępowania sądowego, nie jest jeszcze sama w sobie wystarczającym argumentem uzasadniającym tego rodzaju zmianę. Ponadto, jeżeli sądy cywilne miałyby rozpatrywać sprawy o unieważnienie praw ochronnych na znaki towarowych, których podstawą byłyby przeszkody bezwzględne rejestracji, to powstaje pytanie, czy dalej potrzebny byłby Urząd Patentowy. Trudno polemizować z argumentami o fachowości sędziów sądów cywilnych, ale to jednak rolą Urzędu Patentowego, jako wyspecjalizowanego organu administracji publicznej, jest ocena przesłanek rejestracji, jak i unieważnienia praw wyłącznych.

Dlatego w mojej ocenie, plany legislacyjne odnośnie do nowej ustawy – Prawo własności przemysłowej powinny być przede wszystkim okazją do usprawnienia obowiązujących procedur przed Urzędem Patentowym. Wadliwa regulacja postępowań przed tym Urzędem jest bowiem źródłem problemów w zakresie wydłużających się postępowań.

Podkreślić należy, że pełne poddanie decyzji i postanowień Urzędu Patentowego do kontroli sądowej w ramach procesu cywilnego spowodowałoby najprawdopodobniej jej wyłączenie w zakresie naruszeń postępowania administracyjnego. A właśnie te naruszenia są głównym przedmiotem oceny sądownictwa administracyjnego. Jest to prosta droga do patologizacji działań Urzędu Patentowego w sferze praworządności, a celem reformy powinno być usprawnienie jego funkcjonowania.

Bibliografia

- Dobieżyński Krzysztof, „Sądy administracyjne a sądy własności intelektualnej (omówienie propozycji legislacyjnych)”, [w:] *Prawo administracyjne dziś i jutro*, red. Jacek Jagielski, Marek Wierzbowski. 510-517. Warszawa: Wolters Kluwer, 2018.
- Dziurda Marcin, „Postępowanie w sprawach własności intelektualnej z perspektywy systemowej” *Przegląd Sejmowy* nr 10 (2020): 5-23.

- Dziurda Marcin, „Zawieszenie postępowania ze względu na postępowanie przed Urzędem Patentowym”, [w:] *System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom II. Część III. Postępowanie procesowe przed sądem pierwszej instancji. Postępowania odrębne w szczególnych kategoriach spraw*, red. Sławomir Cieślak. 1036–1041. Warszawa: Wolters Kluwer, 2023.
- Kruk Michał, „Wyspecjalizowane organy sądowe orzekające w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej – perspektywa globalna (analiza – część I)” *Rzecznik Patentowy*, nr 4 (2015): 31–35.
- Sadza Arkadiusz, *Wpływ decyzji Urzędu Patentowego RP na postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2021.
- Sadza Arkadiusz, „Komentarz do art. 479¹²² k.p.c.”, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. Piotr Ryłski, Andrzej Olaś. Warszawa: C.H. Beck, 2024. Legalis,
- Szewc Andrzej, „Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej i postępowania przed tym Urzędem”, [w:] *Prawo własności przemysłowej. System Prawa Prywatnego*, red. Ryszard Skubisz. 304–348. Warszawa: C.H. Beck, 2017.
- Wit vel Wilk Sylwia, „Komentarz do art. 257 p.w.p.”, [w:] *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, red. Łukasz Żelechowski. Warszawa: C.H. Beck, 2022. Legalis.
- Wróbel Andrzej, Dawid Miąsik, „Obowiązek zapewnienia przynależnym innym państw związkowych prawa występowania przed sądami lub organami administracyjnymi w celu zwalczania aktów wymienionych w art. 9, 10, i 10 bis konwencji”, [w:] *Konwencja paryska o ochronie własności przemysłowej. Komentarz*, red. Alicja Adamczak, Andrzej Szewc. 313–346. Warszawa: Wolters Kluwer, 2008.
- Włodarczyk Wojciech, Tomasz Mielke (współpraca), *Założenia i koncepcja utworzenia, organizacji oraz funkcjonowania sądów własności intelektualnej*, 30 kwietnia 2017.

